Det skulle ikke være behov for helter. Turen ble vellykket, og vi kan heldigvis ikke rapportere om heltedåder.

I motsetning til Shipton og Tilman i Himalaya, eller Knud Rasmussen, Eivind Astrup og Fridtjof Nansen på Grønland, så gjorde ikke vi noen oppdagelser for menneskeheten. Det vi sitter igjen med, er minnene; erfaringene og mange hundre fotografier. Og, lysten til å dra på tur igjen. Eventyrlyst kureres ikke ved å dra på tur, snarere er det omvendt. Bildene inni oss som vi kan kalle fram på et øyeblikk, er mye bedre enn dem vi knipset. Og hvis du en dag treffer en av oss og merker at han du prater tur med forbigående blir litt fjern og innadvendt i blikket, så kan det være fordi han akkurat da repeterer bildene fra skituren ned Skjoldungsbreen til Sunnmørsheimen, eller bildene fra rappellene ned fra False Col, på internvideoen.

Kanskje et så flott område burde få ligget i fred? Kanskje man ikke burde sette sin fot på topper som det ikke har vært noen på tidligere? - Vardebygging som vi avsto fra, er definitivt en form for forurensning, men å sette navn på et fjell er også egentlig en unødvendig handling, som kan betraktes som en krenkelse.

How to learn English – while walking on the moors.

Av
Klara Jakobsen

Somerset er både kjent for sin vakre natur og sine mange pittoreske landsbyer. Utsikten fra heden gir et fargesprakende bilde, hvor gule blomster og lyng i utallige lillafarger slåss om oppmerksomheten. I dette landskapet lever ennå legenden om Laura Doone, piken som ble bortført av de fredløse og som vokste opp i Exmoors villmark. Hit dro vi på familieferie både for å få oppleve en del av England som var ukjent for oss, og for å få mulighet til å praktisere engelsken. På denne måten anvendte vi ei uke av sommerferien til fottur og "engelskkurs", en kombinasjon samtlige opplevde som svært vellykket.

Informasjonssøk via Internett.

Ettersom vi hadde gjort oss kjent med bruken av Internett, var det greit å sitte i Norge og finne frem til ulike turoperatører i England. Vi fikk derfor raskt oversikt over hvem som arrangerte turer med ridning, syklig og fotturer. Enkelte operatører hadde også tilbud om busstransport som vandrende kunne benytte etter behov langs hele turløypa.

Siden familien som nevnt hadde ønske om å besøke sørvestkysten av landet og samtidig møte engelskmenn "å snakke med", ble vi tiltrukket av hjemmesiden til en av turoperatørene som beskrev et tilbud til voksne i alle aldre og familier. Var vi heldige kunne det derfor være en mulighet for at våre barn på 12 og 14 år også kunne møte jevnaldrende. Etter å ha sendt e-post med ønske om ytterligere informasjon, fikk vi allerede uken etter tilsendt en katalog i posten. Denne brosjyren beskrev at arrangøren hadde 100 års praksis som turoperatør. Det tilbudet vi bestemte oss for inneholdt "full pakke". Det vil si en vandretur med leder i tre dager og fire overnattinger på Doverhay Place, et *country house* hvor alle måltider var inkludert.

Perlock, byen som danskene grunnla i 886.

Perlock, eller "port Loc" betyr den innelukkede havna, og som nevnt ligger byen i Somerset som er kjent for sin cheddar og cider. Det landskapet vi vandret igjennom i løpet av de dagene vi bodde på Doverhay

Ved fire-, femtiden gikk vi alltid innom en eller annen landsby for *teatime*.
Foto: Klara Jakobsen

Place var mangfoldig og vekslende, fra store rullesteinsstrender til eplehager og innhegninger med kveg. I høyden passerte vi fargerike lyngheier på veien til områdets høyeste topp Dunkery Beacon (570 moh.). Og midt på dagen når heten var på det verste, spaserte vi i bunnen på daler hvor elver gikk i dalbunnen og hvor store trær laget en velkommen skygge.

Trivelige dagsturer.

Hver morgen klokka 8 var det frokost. Full *English breakfast* med pølser, bacon, speilegg og tomatbønner er god tradisjonell engelsk kost, for de som har mage for slik mat. For oss andre var det mye annet å velge i. Kvelden før hadde vi ved middagsbordet krysset av for 6 av ca. 30 mulige valg for dagens "matpakke". Her ble språkkunnskapene riktig satt på prøve. Siden det var mangt å velge mellom og flere av rettene var ukjente for oss, ble innholdet lett en overraskelse den første dagen. Jeg fikk 5 stykker brød med tunfisk i ulike varianter, mens 12-åringen jammen hadde greid å lure til seg en lunchpakke som inneholdt bare kaker og sjokolade!

Klokka 9 om morgenen var det avmarsj, etter at samtlige hadde hentet støvlene i *the boot room*. Vanligvis gikk vi samlet det første stykket av dagsetappen, men etter en kilometer eller to delte gruppen seg med hver av de to turlederne. Hver og en kunne da velge om en ønsket å gå den lange eller kort etappen på henholdsvis 18 og 11 km.

Som nevnt gikk turen gjennom et variert landskap. Lunchpakken ble vanligvis inntatt i friluft, men i fire-, femtiden besøkte vi en annen lokal landsby som var i nærheten for *teatime*. Vi erfarte at den lokale cideren eller det engelske ølet lesket godt etter en dags vandring i godværet. Vi var nemlig heldig med været. Temperaturen midt på dagen kunne bli opp-til 27°C . Besøk på en av stedets kirker, en velkjent steinbro eller lignende ble det alltid tid til før vi igjen gikk over heden hjem til Porlock og Doverhay Place.
Og jammen fikk vi praktisert engelsken! Vi erfarte at engelskmenn kan være litt reserverte i utgangspunktet. Men etter en dag eller to var usikker-

Klokka 9 var det felles avmarsj, etter at støvlene var hentet i *the boot room*.
Foto: Klara Jakobsen

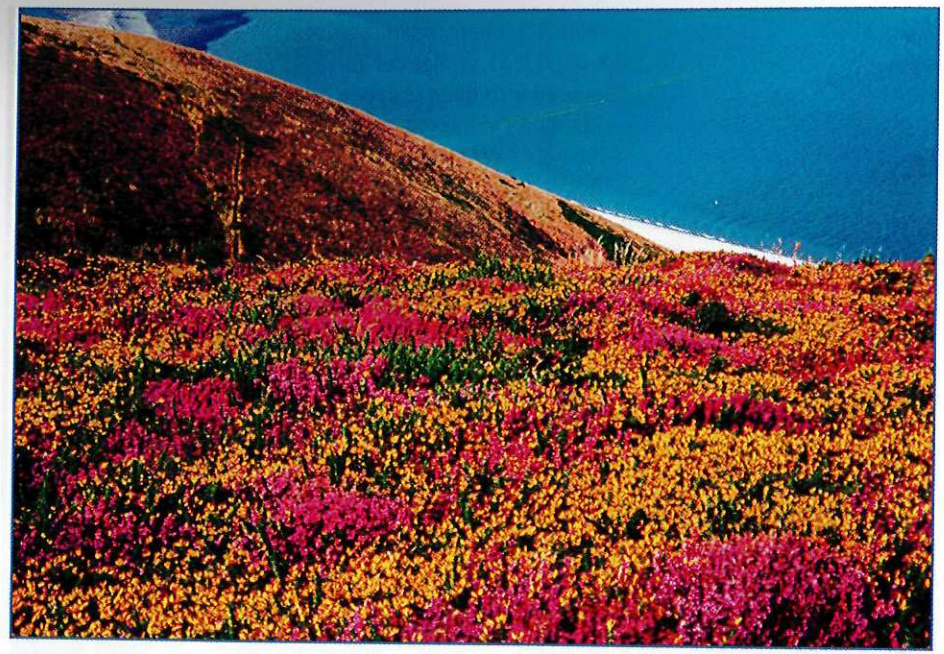

"Vi vandret gjennom et vekslende landskap fra rullesteinsstranden og opp på de fargerike lyngheier." Foto: Klara Jakobsen

heten overfor nordmennene ryddet av veien. Vi hadde stadig såvidt mange felles opplevelser i løpet av dagen, at vi aldri manglet tema å snakke om. Blant turdeltagerne var det folk fra forskjellige yrker og ulik sivilstand, personer som hadde ulike historier og interessefelt. Eldstemann var imidlertid svært heldig. Han traff en gutt på samme alder som til og med var kjent med de samme dataspill og rollespill. Hva de to som gikk først i turfølget og snakket om var ikke vanskelig å forestille seg, selv om vi andre ikke var kjent innen temaet. Vi fikk imidlertid en levende beskrivelse av hvordan det var å bli sendt på kostskole i 12 årsalderen, og det reglement og de rampestreker som ble utført der.

Vel hjemme til Doverhay Place var det tid for en dusj. En hadde også mulighet for å sette seg med en bok ved et av rosebedene eller i en stille krok av hagen, en hage som var veltrimmet på beste engelske vis. Barna hadde liten ro selv etter en hel dags marsj. Vanligvis foretrakk de å fortsette på bordtennis-turneringen som de hadde påbegynt rett etter frokost. Etter middag og kaffe i salongen fortsatte de fleste barna sine ulike spill eller så på TV. Riktig fest ble det den kvelden bordtennisbordet ble tatt inn i hallen og både store og små fikk vist sine balltalenter. Jeg fikk trøstepremie. Andre kvelder traff det seg gjerne slik for oss voksne, at vi ble invitert med på den lokale pub i Porlock for å få orden på væskebalansen før vi gikk til sengs. På puben The Royal Oak fikk vi dessuten mulighet til å fortelle norske vitser på engelsk, noe som kunne være en utfordring.

Artig ja, – men lærerikt?

Ja, vi lærte mye om engelsk væremåte, kultur og ikke minst at trøndersk humor passet godt med engelske *understatement*.
Særlig 14-åringen har fått en opplevelse av at han kan snakke engelsk. Han har jo gjort det og uten å tenke nærmere over det! Den yngste synes

Et kontrastrikt landskap fra oppreven kyst til frodige daler og blomsterrike lyngheier. Foto: Torstein Dahl

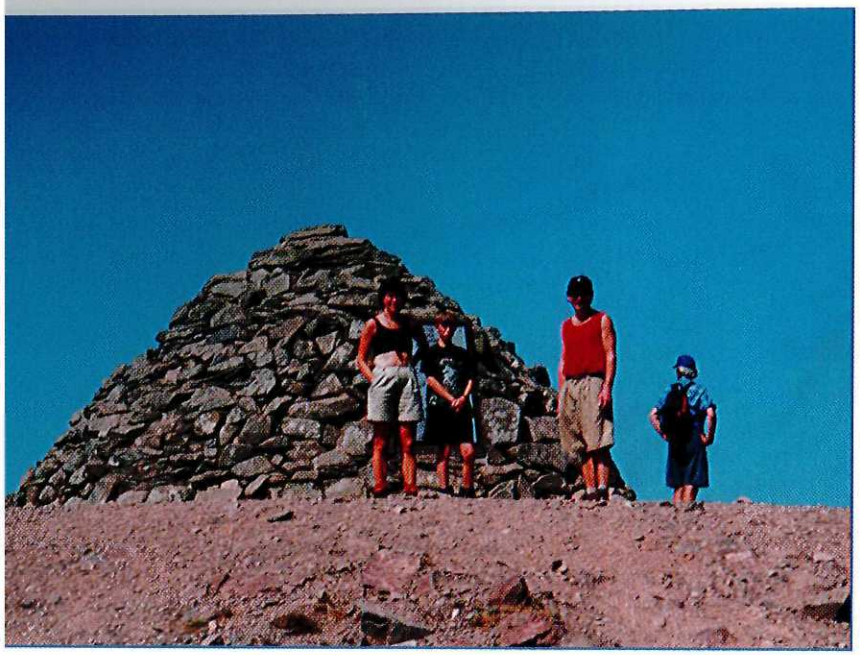

på
ets
"fjell"
ery
h.
cobsen

først å fremst å ha plukket opp rytmen og den muntlige setningsbygningen. Ja, vi har også hørt at 12-åringen har fått lære seg noen saftige engelske uttrykk. Uttrykk som er nyttige i samhandling med barn på samme alder, og slik glemmes jo ikke.

Vi har også blitt godt kjent med engelsk historie og tradisjon både når det gjelder mat og klesdrakt. Det ble derfor nødvendig å investere i kakishorts pluss ditto hodeplagg. Foreldrene har erfart at dette var en måte å feriere på som ga mange gevinster, siden både store og små hadde trivelige dager. Vi som vanlivis ferdes i Trollheimen, har også lært oss å sette pris på et annerledes landskap. Vi ble fasinert av det vakre kulturlandskapet i Somerset med de mange små pittoreske landsbyene. Selv har jeg lært at den lokale cideren holder godt over 70% alkohol, men at dette vanskelig merkes når den drikkes en varm ettermiddag!
Allikevel vil jeg absolutt anbefale en slik familieferie hos engelskmennene.

Fjellplanter i Trollheimen og Sylan

De fleste tenker på fjellet som et lite gjestmildt sted – karrig, steinet og gruset. Tilgangen på vann er som regel begrenset og temperaturen er lav. Det kan derfor virke overraskende at det overhodet vokser høyerestående planter i fjellet - men det gjør det. I Norge er det vanlig – med smått og stort – å regne med ca. 250 ulike fjellplanter.

De fleste av våre 250 fjellplanter finnes i hele fjellkjeden fra Ryfylke til Varangerhalvøya. De øvrige er fordelt på to adskilte områder. Det ene begynner litt sør for Polarsirkelen og går helt til Vest-Finnmark. Det andre området ligger i Sør-Norge og strekker seg fra Jotunheimen over Dovre til Trollheimen. I denne artikkelen skal jeg presentere noen av plantene som du kan treffe på en tur i Trollheimen eller i Sylan. Noen er vanlige og kjent for de fleste, mens andre hører til sjeldenhetene i fjellet.

Tekst og foto: Trond Kristoffersen

Tyrihjelm

Aconitum septentrionale

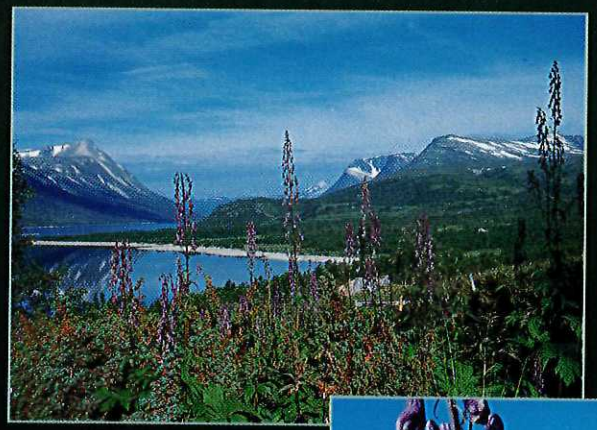

Folk som kommer til Gjevilvatnet i Trollheimen kan ikke unngå å legge merke til tyrihjelmen. Den dominerer store deler av området og finnes i store bestander like ved Gjevilvasshytta. Tyrihjelm tilhører soleiefamilien og vokser i bjørkeskog og vierkratt i fjellier med god moldjord. Høyderekorden er på 1.670 m. Den er utbredt fra Telemark til Troms, men mangler i de vestlige fjellene i Sør-Norge. Tyrihjelm kan bli opptil 2,5 m høy. Gjennom en kort sesong tilsvarer en slik høyde en gjennomsnittlig vekst på ca. 4-5 cm i døgnet.

Tyrihjelm er meget giftig og i tidligere tider har giften fra planten blant annet blitt brukt som pilegift. Den har også vært anvendt som middel mot skadeinnsekter - i særlig grad lus. Lokalt ble den derfor også kalt for lushatt. Det er antatt at navnet tyrihjelm henspeiler til formen på blomsten som kan ligne på en snudd hjelm. Tyrihjelm er som sagt meget giftig og husdyra lar derfor plantene stå i fred, men det forekommer at ungdyr omkommer etter å ha spist planten. Giftstoffene forsvinner ved tørking, slik at planten i tørket tilstand har vært gitt som tilleggsfor.

Blomstene inneholder nektar, men den er vanskelig tilgjengelig i den øverste delen av blomsten. Det er bare humler som kan greie å hente ut